

In 2006 won Ting Jiang de mozaïekbeurs van NWO voor haar voorstel om promotieonderzoek te doen naar corruptie. Met dat onderzoek wil Ting Jiang doorgronden waarom mensen tot corruptie overgaan en met welke strategieën corruptie het meest effectief kan worden bestreden.

'Corruptiebestrijding vereist cultuurverandering'

Portret van Ting Jiang, wetenschappelijk onderzoeker

door Guido van Oss

Het is halverwege de zaterdagmiddag als ik Ting Jiang interview op een kantoor van de economische faculteit van de Universiteit van Tilburg. De weekendrust is duidelijk ingetreden. Ting Jiang (25) doet enthousiast verslag vanuit haar studeerkamer vol boeken en Chinese snuisterijen. Soms denkt ze even diep en lang na om vervolgens een uitvoerig, goed onderbouwd antwoord te geven. Ting Jiang groeide op in de miljoenenstad Puning, gelegen nabij Guangzhou en Hongkong. Tijdens haar studie begon ze meer en meer naar het Westen te verlangen. “In mijn opvoeding werd mij waardering voor de klassieke westerse componisten, schrijvers en denkers bijgebracht. Dat vormde belangrijke redenen voor mij om in het Westen te willen studeren. Ik had een voorkeur om in Europa te gaan studeren, waar precies maakte me niet zo veel uit.”

In Nederland aangekomen won Ting Jiang binnen enkele jaren een prestigieuze prijs van NWO om haar promotieonderzoek te financieren. Maar op veel jongere leeftijd, namelijk toen ze zeven was, won Ting Jiang al een prijs met het voordragen van een gedicht over de communistische partij. Ting Jiang licht toe: “In het onderwijs zoals ik dat in China kreeg, word je op vijf uiteenlopende velden beoordeeld. Allereerst word je beoordeeld op je moraal: hoe sociaal ben je voor anderen en help je zieke klasgenoten en leerlingen die minder goed kunnen leren? Verder worden uiteraard je prestaties beoordeeld, hoeveel kennis je tijdens het onderwijs opdoet. Je fysieke conditie is een derde punt. Het gaat daarbij niet alleen om sportprestaties, maar vooral om het op de prof stellen van je wil en doorzettingsvermogen. Een vierde terrein waarop je je kunt manifesteren is dat van de schone kunsten, zoals het goed kunnen bespelen van muziekinstrumenten of het voordragen van verhalen en gedichten. Ten slotte wordt je ijver getoetst: of je altijd op tijd bent en goed meehelpt met klussen die moeten gebeuren. Ik scoorde op diverse punten goed. Zo deed ik veel

dingen naast het onderwijs, zoals zingen, dansen en het spelen van keyboards, ik nam deel aan de organisatie van de klassenactiviteiten en hielp leerlingen die het leren niet goed afging.”

Groeiend zelfvertrouwen

“Die prijs in mijn jeugd heb ik vooral gewonnen, omdat ik het gedicht ‘De communistische partij is in mijn hart’, geschreven door mijn vader en zijn oudere leraar, met de juiste expressie kon voordragen. Voordrachten zijn belangrijk in het Chinese onderwijssysteem. Leerlingen moeten zelfs op een platform lopen en worden dan beoordeeld op hun uitstraling.” Meer zelfvertrouwen was het belangrijkste effect dat het winnen van de prijs op Ting Jiang had: “Het winnen van de prijs voelde erg goed. Mijn zelfvertrouwen werd nog groter door de levenslessen die ik van mijn ouders meekreeg: namelijk dat als je een visie hebt, goede bedoelingen nastreeft en ergens hard je best voor doet, het uiteindelijk ook zal lukken.”

Eenmaal in het Westen werd Ting Jiang zich snel bewust van de verschillen in achtergrond tussen haar en de westerse studenten: “Hier zijn studenten kritischer, creatiever en het gezonde verstand is beter ontwikkeld. Men is analytisch ingesteld en legt sneller verbanden tussen de verschillende vakgebieden, durft nieuwe problemen gemakkelijker te benaderen.” Toch is er voor Ting Jiang met studeren in het Westen een druk van haar schouders gevallen. “In China heb je altijd competitie. Hier zijn ook veel presentatiemogelijkheden, maar je hoeft niet per se. Een nadeel is dat de uitdaging hier minder groot is, maar het wegvallen van al die stress voelt toch als een opluchting.”

Jiang relativeert de achterstand die ze ten opzichte van westerse studenten heeft. “Ik heb veel baat gehad bij de manier waarop mijn vader en zijn leraar het leven benaderen. Zij hebben mij bijgebracht dat je niet hetzelfde hoeft te zijn als anderen en ze hebben mij gestimuleerd om bij problemen niet met standaardoplossingen te

komen, maar te durven afwijken. Ze hebben me de vrijheid gegeven om mezelf te ontwikkelen en zelf nieuwe dingen te ontdekken.”

Het doen van onderzoek naar corruptie is wellicht een van de meest duidelijke voorbeelden van de mate waarin Ting Jiang van de gebaande paden durft af te wijken. Hoe kwam Ting Jiang tot het idee om een dergelijk complex maatschappelijk onderwerp te onderzoeken? “Allereerst speelt mijn overtuiging dat je door wetenschappelijk onderzoek de wereld rechtvaardiger kunt maken hierbij een belangrijke rol. Tijdens mijn opleiding in China werd ik soms met de nadelige gevolgen van corruptie geconfronteerd. Het kwam voor dat studenten op de universiteit werden toegelaten vanwege het feit dat hun ouders daarvoor hadden betaald, terwijl hun studieprestaties onder de maat

vloeding daarvan is nog vrij onontgonnen terrein. Globaal werkt spelonderzoek met een beperkt aantal variabelen. Daarmee wordt de werkelijkheid versimpeld, maar daardoor is het makkelijker om een aantal verbanden te constateren. Denkbare variabelen zijn bijvoorbeeld het aantal deelnemers en de tijd dat zij een bepaalde rol spelen. Het gaat erom tot algemene inzichten te komen waarmee je corruptie kunt bestrijden. Het kunstmatige van een spel is dan juist een voordeel: je kunt een beperkt aantal variabelen nemen en kijken hoe het uitpakt. Ik wil via spelonderzoek achterhalen waarom mensen tot corrupt gedrag overgaan en bekijken hoe je hen structureel kunt beïnvloeden, zodat ze geen behoefte meer hebben om zich corrupt te gedragen.”

Is het onderzoeken van de motieven tot corrupt

‘Veel experimenten laten prachtig zien hoe mensen beslissingen nemen’

waren. Dat is erg oneerlijk als je bedenkt dat de meeste studenten keihard moeten werken om op de universiteit te worden toegelaten. In het begin van mijn studie schreef ik een *paper* over mogelijkheden om clementie te gebruiken bij bestrijding van corruptie. In mijn promotieonderzoek combineer ik dit met het doen van spelonderzoeken in laboratoria. Het kostte nogal wat moeite om mensen van de haalbaarheid van dit onderzoek te overtuigen, maar uiteindelijk heb ik er toch de mozaïekbeurs mee gewonnen.”

Spelonderzoek in het laboratorium

“Het toepassen van spelvormen bij het doen van onderzoek naar corruptiemotieven en de beïnvloeding

gedrag via het spelen in een laboratorium niet erg kunstmatig? “Dat valt wel mee. Ik heb diverse malen gezien hoe mensen zich in een spel ‘verliezen’, zodat je je bijvoorbeeld afvraagt: waarom gedraagt deze persoon zich zo egoïstisch, het is maar een spelletje, het gaat maar om kleine bedragen en toch komen er heel veel emoties los. Tijdens een spel sluiten mensen vriendschappen en werken ze samen met de een om de ander te straffen. Veel experimenten laten prachtig zien hoe mensen beslissingen nemen of deze juist uitstellen.”

Hoewel het spelonderzoek voor wat betreft corruptie nog in de kinderschoenen staat, zijn de verwachtingen van Ting Jiang hooggespannen. >

“De eerste resultaten die uit vergelijkbaar onderzoek naar boven kwamen, geven redenen tot optimisme. Een interessante conclusie uit spelonderzoek is bijvoorbeeld dat mensen zich er bewust van worden hoe schadelijk corruptie is voor de rest van de samenleving. Wanneer mensen regels omzeilen door het met elkaar op een akkoordje te gooien zijn ze zich vaak niet bewust hoe verstrekkend de gevolgen daarvan kunnen zijn. De les is dus dat je de nadelen van corruptie zo transparant mogelijk moet maken. Zo is in Hongkong een grote campagne gevoerd waarbij via reclames en onderwijs corruptie aan de kaak werd gesteld. Dat werkte heel goed, mensen gingen afwijzender tegenover corruptie staan en wilde er niet meer aan meedoen.”

Collectieve cultuur

Ting Jiang vervolgt: “Corruptie is wijdverspreid in China. Het is inheems. Het heeft te maken met het feit dat de Chinese cultuur meer collectief en minder individueel is. De effecten van deze twee verschillende culturen op corruptie wil ik nader onderzoeken. In een collectieve cultuur deel je zowel voordelen als tegenslagen met je familie en je directe omgeving. De omvang van corruptie is naar mijn mening in China ook groter dan in het Westen en is de laatste jaren flink gegroeid. Vooral het aantal mensen dat erbij betrokken is, is veel groter dan in het Westen. Het betreft zowel grote als kleine corruptiegevallen. In het Westen zijn mensen op een meer verborgen manier corrupt en gaat het meestal om grote corruptiegevallen. Inherent aan het verborgene waarbinnen corruptie zich afspeelt, is dat de omvang ervan zich moeilijk exact laat meten. Daarom is het lastig om verschillende landen met elkaar te vergelijken.”

Op sommige gebieden is corruptie in China volgens Ting Jiang behoorlijk uit de hand gelopen: “Zo is iemand die de kwaliteit van medicijnen moest toetsen, Zheng Xiaoyu, ter dood veroordeeld omdat hij tegen betaling van naar schatting 850.000 dollar, medicijnen van een achtal

Ting Jiang

‘Via spelonderzoek probeer ik te achterhalen waarom mensen tot corrupt gedrag overgaan’

bedrijven heeft goedgekeurd. Het gebruik van de door Zheng ten onrechte goedgekeurde medicijnen zou tot een ‘onbekend aantal’ dodelijke slachtoffers hebben geleid. Een ander voorbeeld is dat erg veel overheidsgeld wordt besteed aan diners, auto’s en andere luxegoederen voor de overheidsfunctionarissen. Daar wordt volgens wetenschappelijk onderbouwde schattingen aanzienlijk meer geld aan besteed dan bijvoorbeeld het onderwijs (het budget voor onderwijs is in China minder dan 5%, red.). Dat vind ik behoorlijk schokkend.”

Jiang kan zich danig over alle misstanden opwinden: “Een belangrijk probleem bij corruptie is dat mensen zich van allerlei redenasies bedienen om de verantwoordelijkheid voor hun eigen gedrag te ontwijken. Anderen behandelen mij

slecht’; ‘De maatschappij is toch slecht’; ‘Dat is toch een slecht mens, als ik hem bedrieg, doe ik alleen maar recht aan de samenleving’; ‘Ik doe het voor mijn familie.’ Of bijvoorbeeld: ‘Voor mijn organisatie verdien ik een miljoen, dan mag ik daar voor mezelf toch ook wel iets aan overhouden?’. Het zijn allemaal drogredenen, waarmee ze willen zeggen dat ze zelf eigenlijk goede mensen zijn. Mensen oordelen vaak heel anders over hun eigen gedrag dan over dat van anderen.”

Over de streep trekken

Hoewel Ting Jiang nog maar halverwege haar onderzoek is, heeft ze al volop ideeën over de mogelijke oplossingen om corrupt gedrag te beteugelen. “Feit is dat zich ook veel corruptie voordoet, omdat mensen het gevoel hebben geen andere keuze te hebben dan mee te draaien in het collectieve systeem. Je kunt mensen bijvoorbeeld de keuze geven door ze voldoende salaris te geven. Dan lopen ze geen risico’s meer bij het vergaren van ‘extra inkomsten’, omdat ze geen corrupt gedrag meer nodig hebben om hun inkomsten aan te vullen. De groep mensen die liever geen risico’s neemt en niet corrupt wil zijn, zal dan zeker daarvoor kiezen. Mijn onderzoek gaat uit van de veronderstelling dat je een aantal mensen over de streep kunt trekken die hun corrupt gedrag willen stoppen als je ze aanbiedt dat ze weer vanuit een blanco situatie kunnen beginnen. Tegen corrupte mensen, die ondanks alle mogelijkheden tot clementie, zich ook na een periode van bijvoorbeeld vijf jaar niet willen melden, dient alsnog te worden opgetreden. Corruptiebestrijding vereist cultuurverandering. Dit betekent op de eerste plaats eerlijk zijn over de cultuur zoals die was,

anders lukt het niet. Vervolgens moet aan de mensen die willen veranderen een uitweg worden geboden en uiteindelijk moet worden opgetreden tegen die mensen die zich tegen de cultuurverandering blijven verzetten. Afhankelijk van de soort corruptie is een heel pakket aan maatregelen nodig.”

Hoe staan de ouders van Ting Jiang tegenover haar verblijf en onderzoek hier in Nederland? “Zij maken zich zorgen over de jonge leeftijd waarop ik onderzoek doe naar dit moeilijke probleem. Corruptiebestrijding vereist diep nadenken, het is niet simpel, het heeft veel oorzaken. Corruptie wordt meestal bedreven door oudere mensen die meer geraffineerd zijn en veel tactieken in huis hebben. Voor jonge mensen is het moeilijk om al die beweegredenen en handelswijzen te doorgronden en om daardoor het juiste begrip van dit ingewikkelde probleem te krijgen.”

Ting Jiang blijft niettemin optimistisch over de toekomst: “Het corruptieprobleem groeit momenteel fors in China maar uiteindelijk zal de wal het schip keren. De kosten om je doel langs illegale weg via corruptie te bereiken worden op den duur simpelweg te hoog. De Chinese regering werkt de laatste jaren hard aan de bestrijding van corruptie. Binnen het politieke systeem zal ook een structurele hervorming moeten plaatsvinden, wat mij betreft niet per se via een meerpartijensysteem, maar binnen de partij en regering zullen wel meer ‘checks and balances’ aangebracht moeten worden. Op economisch gebied moet minder sprake zijn van afhankelijkheid van de goedkeuring van een enkele official. Iemand moet onvoldoende macht hebben om een beslissing in zijn eentje te kunnen nemen.” 友

‘Mensen oordelen vaak heel anders over hun eigen gedrag dan over dat van anderen’